

Laidiens: 17.11.2009., Nr. 182

Ministru kabineta noteikumi Nr.1290

Rīgā 2009.gada 3.novembrī (prot. Nr.77 33.§)

Noteikumi par gaisa kvalitāti

Izdoti saskaņā ar likuma “Par piesārņojumu” 12.panta otro daļu un 17.panta trešo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kvalitātes normatīvus ārtelpu gaisam troposfērā (neietverot darba vidi) Latvijas teritorijā, kā arī:

1.1. gaisa kvalitātes normatīvu nodrošināšanas termiņus;

1.2. gaisu piesārņojošu vielu pieļaujamo līmeni vidē un raksturlielumus;

1.3. parametrus, monitoringa metodes un metodes, kuras izmanto, lai noteiktu attiecīgo gaisa kvalitātes normatīvu pārsniegumu;

1.4. pasākumus, kas veicami, ja gaisa kvalitātes normatīvi tiek pārsniegti.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. apakšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis – piesārņojuma līmenis, kuru nepārsniedzot gaisa kvalitātes novērtēšanai pietiek ar modelēšanu vai citu objektīvu novērtējuma metodi;

2.2. arsēns, kadmijs, niķelis, benz(a)pirēns – kopējais šo elementu un to savienojumu saturs daļiņu PM10 frakcijā;

2.3. augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis – piesārņojuma līmenis, kuru nepārsniedzot gaisa kvalitātes novērtēšanai var izmantot stacionārus mērījumus kopā ar modelēšanu vai indikatīviem mērījumiem, vai ar abiem kopā;

2.4. dabisko avotu radītais piesārņojums – piesārņojošo vielu emisijas, ko nav radījušas tiešas vai netiešas cilvēku darbības, tai skaitā tādas dabas parādības kā vulkānu izvirdumi, seismiskas darbības, ģeotermiskas darbības, dabiskie ugunsgrēki, vētras, jūru aerosoli vai dabisko daļiņu atkārtota izkliedēšanās atmosfērā vai to pārnese no sausajiem reģioniem;

- 2.5. daļiņas PM10 – daļiņas, kuras nosaka, laižot gaisu caur selektīvo sprauslu, kas minēta bāzes (references) metodē daļiņu PM10 paraugu ņemšanai un mērījumu veikšanai, ar aerodinamisko diametru 10 μm , tādējādi aizturot vismaz 50 % daļiņu;
- 2.6. daļiņas PM2,5 – daļiņas, kuras nosaka, laižot gaisu caur selektīvo sprauslu, kas minēta bāzes (references) metodē daļiņu PM2,5 paraugu ņemšanai un mērījumu veikšanai, ar aerodinamisko diametru 2,5 μm , tādējādi aizturot vismaz 50 % daļiņu;
- 2.7. ekspozīcijas koncentrācijas mērķlielums – piesārņojuma līmenis, kas noteikts, pamatojoties uz vidējo ekspozīcijas rādītāju, lai mazinātu kaitīgo ietekmi uz cilvēka veselību, un kura pārsniegums jānovērš noteiktā laikposmā;
- 2.8. gaisa kvalitātes novērtēšana – jebkuras metodes izmantošana, ko lieto, lai mēritu, aprēķinātu, prognozētu vai provizoriski novērtētu gaisa piesārņojuma līmeni;
- 2.9. gaisa kvalitātes mērķlielums – piesārņojošās vielas līmenis ārtelpu gaisā, kāds jāpanāk noteiktā termiņā (kur tas iespējams), lai nepieļautu, novērstu vai samazinātu piesārņojošās vielas kaitīgo ietekmi uz cilvēka veselību un vidi;
- 2.10. gaisa kvalitātes robežlielums – zinātniski pamatots piesārņojuma līmenis, kas noteikts, lai novērstu, nepieļautu vai mazinātu piesārņojuma kaitīgo iedarbību uz cilvēka veselību vai uz vidi, un kas jānodrošina noteiktā termiņā, un ko pēc tam nedrīkst pārsniegt;
- 2.11. gaisa piesārņojuma līmenis – gaisu piesārņojošās vielas koncentrācija gaisā vai gaisa piesārņojuma dēļ radušies piesārņojošās vielas nosēdumi uz virsmas noteiktā laikposmā;
- 2.12. gaisu piesārņojoša viela – gaisā esoša viela, kas var kaitīgi ietekmēt cilvēka veselību vai vidi;
- 2.13. iedzīvotāju informēšanas rādītājs – piesārņojuma līmenis, kuru pārsniedzot pat īslaicīga tā iedarbība apdraud paaugstināta riska grupas iedzīvotāju veselību un kuru sasniedzot nepieciešams operatīvi informēt iedzīvotājus;
- 2.14. ilgtermiņa mērķis – piesārņojuma līmenis, kura pārsniegums jānovērš termiņā, kas ir ilgāks par 10 gadiem, ja vien tas ir iespējams, veicot pasākumus, kas nerada nesamērīgas izmaksas, lai nodrošinātu cilvēku veselības un vides aizsardzību;
- 2.15. indikatīvie mērījumi – mērījumi, kas atbilst mazāk stingriem datu kvalitātes mērķiem nekā stacionārie mērījumi;
- 2.16. kopējie nosēdumi – piesārņojošo vielu kopējais daudzums, kas noteiktā laikposmā no atmosfēras nonāk uz augsnes, veģetācijas, ūdens, ēkām vai citas virsmas;
- 2.17. kritiskais piesārņojuma līmenis – zinātniski pamatots piesārņojuma līmenis, kura pārsniegšana var kaitīgi

ietekmēt dažus piesārņojuma saņēmējus, piemēram, kokus, citus augus vai dabas ekosistēmas, bet nekaitē cilvēkiem;

2.18. objektīva novērtējuma metode – matemātiska metode gaisu piesārņojošo vielu koncentrācijas noteikšanai, kurā izmanto gaisu piesārņojošo vielu mērījumu datus, kas iegūti citā teritorijā vai citā laikā, un kas balstās uz zinātniskajos pētījumos iegūto informāciju par gaisu piesārņojošo vielu koncentrācijas izplatības tendencēm;

2.19. ozona prekursori – vielas, kas veicina piezemes ozona veidošanos;

2.20. paaugstināta riska iedzīvotāju grupas – pret gaisa piesārņojumu īpaši jutīgas iedzīvotāju grupas, tai skaitā, grūtnieces, jaundzimušie, zīdaiņi, bērni vecumā līdz 13 gadiem, cilvēki vecumā virs 65 gadiem, kuri slimo ar sirds un asinsvadu sistēmas slimībām, cilvēki, kas slimo ar astmu vai kādu hronisku obstruktīvu plaušu slimību, kā arī cilvēki, kas pakļauti paaugstināta gaisa piesārņojuma līmeņa iedarbībai;

2.21. pielāides robeža – gaisa kvalitātes robežlieluma pieļaujamais pārsniegums procentos noteiktā laikposmā;

2.22. pilsētas fona teritorijas – tādas vietas pilsētas teritorijā, kurās piesārņojuma līmenis raksturo piesārņojošās vielas iedarbību uz pilsētas iedzīvotājiem kopumā;

2.23. policikliskie aromātiskie ogļūdeņraži – organiski ķīmiskie savienojumi, ko veido vismaz divi kondensēti benzola gredzeni, kuros ir tikai ogleklis un ūdeņradis;

2.24. rīcības programma gaisa piesārņojuma samazināšanai – programma, kurā paredzēti pasākumi, lai sasniegtu robežlielumu vai mērķlielumu;

2.25. stacionāri mērījumi – noteiktās vietās veikti nepārtraukti vai izlases mērījumi, lai noteiktu piesārņojuma līmeni saskaņā ar attiecīgiem datu kvalitātes mērķiem;

2.26. telpiskā izšķirtspēja – saskaņā ar Komisijas 2008.gada 3.decembra Regulas (EK) Nr.1205/2008 par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/2/EK īstenošanu attiecībā uz metadatiem pielikuma B daļas 6.punktu;

2.27. trauksmes līmenis – piesārņojuma līmenis, kuru pārsniedzot pat īslaicīga tā iedarbība apdraud iedzīvotāju veselību un kuru sasniegšanai veicami tūlītēji pasākumi atbilstoši šajos noteikumos noteiktajām prasībām;

2.28. valsts ekspozīcijas samazināšanas mērķis – vidējā ekspozīcijas rādītāja samazinājums procentu izteiksmē atsaucēs gadā, kas noteikts, lai mazinātu kaitīgu ietekmi uz cilvēku veselību, un kas pēc iespējas jānodrošina noteiktā termiņā;

2.29. vidējais ekspozīcijas rādītājs – vidējais piesārņojuma līmenis, kas noteikts, pamatojoties uz mērījumiem pilsētas fona teritorijās visā valstī, kas atspoguļo piesārņojošās vielas iedarbību uz iedzīvotājiem un ko izmanto, lai aprēķinātu valsts ekspozīcijas samazināšanas mērķi un noteiktu atbilstību ekspozīcijas koncentrācijas mērķlielumam.

II. Gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi, gaisu piesārņojošo vielu mērījumu metodes

3. Lai nodrošinātu cilvēka veselības un vides aizsardzību, šajos noteikumos ir noteikti gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi, kā arī mērījumu metodes šādām gaisu piesārņojošām vielām:

3.1. sēra dioksīdam:

3.1.1. gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi noteikti šo noteikumu 1.pielikumā;

3.1.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14212:2005 "Gaisa kvalitāte – Standartmetode sēra dioksīda koncentrācijas noteikšanai ar ultravioleto fluorescenci", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.2. slāpekļa dioksīdam un slāpekļa oksīdiem (slāpekļa oksīda un slāpekļa dioksīda maisījuma tilpumattiecību summa daļās uz miljardu (tilpuma vienībās) (ppbv), kas izteikta slāpekļa dioksīda masas koncentrācijas vienībās ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)):

3.2.1. gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi noteikti šo noteikumu 2.pielikumā;

3.2.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14211:2005 "Gaisa kvalitāte – Standartmetode slāpekļa dioksīda un slāpekļa oksīda koncentrācijas noteikšanai ar hemiluminiscenci", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.3. daļiņām PM_{10} :

3.3.1. gaisa kvalitātes normatīvi noteikti šo noteikumu 3.pielikumā;

3.3.2. paraugu ņemšanas un gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 12341:2001 "Gaisa kvalitāte – Cieto daļiņu frakcijas PM_{10} noteikšana – Etalona metode un testēšana lauka apstākļos, lai demonstrētu mērīšanas metožu līdzvērtību etalona metodei", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.4. daļiņām $\text{PM}_{2,5}$:

3.4.1. gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi noteikti šo noteikumu 4.pielikumā;

3.4.2. paraugu ņemšanas un gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14907:2006 "Gaisa kvalitāte – Gravimetriskā standartmetode suspendēto daļiņu $\text{PM}_{2,5}$ masas frakcijas noteikšanai", vai citu līdzvērtīgu paraugu ņemšanas un analīzes metodi;

3.5. svinam:

3.5.1. gaisa kvalitātes normatīvi noteikti šo noteikumu 5.pielikumā;

3.5.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto paraugu ņemšanas bāzes (references) metodi, kas noteikta

standartā LVS EN 14902:2007 “Gaisa kvalitāte. Standartmetode Pb, Cd, As un Ni mērīšanai suspendētās daļiņās PM₁₀ frakcijā”, vai citu līdzvērtīgu paraugu ņemšanas un analīzes metodi;

3.6. ozonam:

3.6.1. gaisa kvalitātes normatīvi un raksturlielumi noteikti šo noteikumu 6.pielikumā;

3.6.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) analīzes un kalibrācijas metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14625:2005 “Gaisa kvalitāte – Standartmetode ozona koncentrācijas noteikšanai ar ultravioleto fotometriju”, vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.7. benzolam:

3.7.1. gaisa kvalitātes normatīvs noteikts šo noteikumu 7.pielikumā;

3.7.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14662:2005 “Gaisa kvalitāte – Benzola koncentrāciju mērīšanas standartmetode”, vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.8. oglekļa oksīdam:

3.8.1. gaisa kvalitātes normatīvs noteikts šo noteikumu 8.pielikumā;

3.8.2. piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14626:2005 “Gaisa kvalitāte – Standartmetode tvana gāzes koncentrācijas noteikšanai ar nedisperso infrasarkanā spektroskopiju”, vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.9. arsēnam, kadmijam, niķelim un benz(a)pirēnam:

3.9.1. gaisa kvalitātes normatīvs noteikts šo noteikumu 9.pielikuma I daļā;

3.9.2. lai novērtētu benz(a)pirēna daudzumu gaisā, veic mērījumus vismaz tādiem citiem policikliskajiem aromātiskajiem ogļūdeņražiem kā benz(a)antracēnam, benz(b)fluorantēnam, benz(j)fluorantēnam, benz(k)fluorantēnam, indeno(1,2,3-cd)pirēnam un dibenz(a,h)antracēnam un to monitoringa vietas izvieta turpat, kur benz(a)pirēna paraugu ņemšanas vietas;

3.9.3. arsēna, kadmija, niķeļa un svina paraugu ņemšanai izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 14902:2007 “Gaisa kvalitāte – Standartmetode Pb, Cd, As un Ni mērīšanai suspendētās daļiņās PM₁₀ frakcijā”, vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.9.4. benz(a)pirēna un citu attiecīgo policiklisko aromātisko ogļūdeņražu paraugu ņemšanai izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 12341:2001 “Gaisa kvalitāte – Cieto daļiņu frakcijas PM₁₀ noteikšana – Etalona metode un testēšana lauka apstākļos, lai demonstrētu mērīšanas metožu līdzvērtību etalona